

מיסמני ברן

עם כל הכבוד והלחצים, אני חושב שאתם נוקט... מכתבים

הכתבות שהתפרסמו בשבוע האחרון ב... מכתבים

האם, בעיקבות כל מה ששרה, אין זה... מכתבים

אם לא יחקרו מייד את כל מה שאירע... מכתבים

ב. לחמי, ראשון לציון

חשבון הוצאות

הובאה לתשומת-לבי כתבה שהופיעה ב... מכתבים

הדברים הנ"ל בשקר יסודם. לא הגשתי... מכתבים

המילחמה בצביעות - תפקיד סאניטרי

מו בועם: לך דבר איתו, עם הגוי, כשהוא מסוגל בכלל להשוות צלב ל- מיוזה!..

דומה כי ביחד עם קוצר-המשגיח... מכתבים

יש להוסיף ולטפל בכך ללא לי- אות, וללא פזילה אל אלה שנגדם מכוון מאבק זה. רשימותיכם העניי- ניות והשקולות בנושאים אלה חשי- בותן מרובה.

דומני, כי באחרונה הינכם מרבים יותר להטות אוזן לעצת יודים, ל- צמצם עד למינימום אותו סוג של חומר בשבועונכם, בתמונה ובטכסט, שלא אחת טענתם כי, "זהו מחירי-הד- פטתו של החומר הפוליטי הרציני ו- החשוב שבשבועון."

ייתכן שבתקופה זו של משבר פו- רות התפוצצה בשל חקששים הכלכי- ליים (לעיתו התלולה של מחירי ה- שבועון, כמחירי כל העיתונים). אך על סמך הניתן לשמוע מקוראי, העולם שבועון אינה פוגעת בתפקיד שהוא ממלא, כי-אם מגבירה אותו.

אהרון כהן, שער-העמקים

בכמה תקופות - כמו זו שבין ששת- הימים ליוס-הכיפורים - אף תפך המאמץ של מניעת כל ביקורת למלאכת-קודש ממש.

קרב רפיח של אוגדת טל הוא גן- עדן למנתחי קרבות. ראשית, החומר המכסה אותו רב, כמ- דומני, משל כל הקרבות האחרים בששת- הימים. שנית, הקרב עצמו מלא בהתפת- חויות בלתי-צפויות ובשינויים בלתי- חזויים מראש - אך בכל זאת השיג במ- לואו את תכליתו המוצהרת-מראש. "ני- גוד" זה הוא פרובוקטיבי ביותר. שלישיית. מפקדה של אוגדה זו היה מפ- קד חילי-השיריון.

לכן בתוכה נתגלמו המושגים של "שיריון" ו"לוחמת שיריון", כהתיישמותם המעשית בצהל של או, בו כבר ב-1967 שימש השיריון כאלמנט המרכזי וה"בכיר" של עוצמת-הייבשה.

קרוב הבודד הגדול והחשוב ביותר של ששת-הימים, וכזה שפתח או- תה ביבשה - והרבה שעות לפני כל האחרים - מן ההכרח שיימצאו בו אס- פקטים מוראליים ומיצעיים, שנעדרו מ- כל הקרבות שבאו אחריו.

אך כמסתבר גם בכל אלה לא היה די, ככל שצה"ל נוגע. במקום להדור לעומק המחשבות, השיקולים, או ההתפתחויות, אשר קבעו את תוכנו, יהיולו והתנהלו- תו, מצאו, "הרשויות" להפיק רק אותם "לקחים" כביכול שנראו על פני השטח וכ- פי שנראו וליישמם כך, באורח מיכני ביותר, לצורך המילחמה הבאה.

אבל טוב מאוחר מבכלל לא. צריך כי לפחות מעתה ואילך - כלומר, מיזם הכיפורים והלאה - ירכוש צה"ל לעצמו את המינהג הרווח, כמו-בן-מאליו חיוגי וראשוני, בכל צבא מתוקן, צריך שצה"ל יוציא אל רק, "היסטוריה: רשמית" מוסי- מכת וגם מפורטת (ככל שרמשים סייגי הביטחון, והם מגבילים הרבה פחות משר- חונכנו לחשוב); וחשוב עוד יותר - ש- יחל ליוזם ניתוחי-קרבות של ממש, במ- קום אותן קבצי-עובדות-גרידא, שהם לכל היותר חומר-גלם היסטורי, הנצבר, ללא שימוש אפקטיבי, מאז מלחמת-העצמאות, אי-שם בארכיונים.

השוואות בין-מבטניות אחרות יראו איפה טעינו בתפיסותינו, בתורותינו או במעשינו. מה שורש הטעות - האם התפיסות עצמן, או שמא אי-הבנתן על- ידי המפקד המסויים? - ואיך לתקנם. או - בהפעלתן את הטכניקה של "האור- ייב האידיאלי", נוכל לתחלף אותו באור- ייב כפי שהוא ידוע לנו כעת. אחרי שחל- פו כמה שנים (או חודשים) מן המילחמה האחרונה, ובמהלכם התעצם צבאו וגם השתכלל, עתה נוכל, "להליחם" נגדו כפי שלחמנו במלחמה האחרונה וכן נוכל לברר מה אצלנו יכול להישאר בעינו, ומה צריך שינוי ועידכון.

בניתוח קרב רפיח של טל ניסיתי להפי- עיל את כל קני-המידה האלה, ככל ש- יכולתי במיסגרת זו. לצורך זה נכנסתי לפירוט רב מזה שהופיע בניתוחי הקר- בות עד כאן, אבל על הקורא לדעת ש- אין הדבר נעשה כתרגיל אקדמי בלבד. כימעט כל הנושאים המטופלים הם אק- טואליים בתכלית, והלקחים העיקריים מאותו קרב עדיין לא נס ליחס.

קרב זה חשפיע יותר מכל קרב בו- דד אחר על האורח בו נבנו, אורגנו ו- אומנו כוחות היבשה של צה"ל, כמו על מושגי ותפיסות-הלחימה שהנחו אותם. הקרב עצמו היה, ללא ספק, מוצלח ביותר והשיג את יעדיו כפי שתוכננו, למרות שהיו נועזים ביותר, ואולי אף יומרניים. אבל ניתן למתוח קו ישר בין הצלחות הקרב הזה, ובין כמה מן הלקחים היותר-בסיסיים והרי- הוצאות של יוס-הכיפורים. כלומר, דווי- קא מוצלחותו הבלתי-מעוררת של ה- קרב הזה היא שתרמה לאותם הכישל- ינות ביום הכיפורים.

הסיבה פשוטה: צה"ל לא ניתח אף פעם כראוי את קרב-רפיח '67, וממילא אי- אפשר היה-לו להסיק ממנו את המסקנות הנכונות ולמצות מאירועיו את הלקחים האמיתיים. מפני חוסר תשתית אינטלק- טואלית-מיקצועית מספקת, ומפני הברות בהיסטוריה צבאית - שלימודה שהוא התנאי העיקרי והמכשיר הראשי לקיומה של תשתית כזו - לקוי כל-הלהיך על- מוד הלקחים בצה"ל. מיסודו. מראשיתו ועד עצם היום הזה, חסר צה"ל את המני- גנון, הנהלים ובעיקר המסורת ללימוד- אמת של לקחי-אמת.

האשם העיקרי בכך הוא בצמרת הצ- בא; ובנסיבות צה"ל, משמע ברמת-כלים. לפחות עד מלחמת יוס-הכיפורים לא ער- דד צה"ל ביקורת, בשותרותיו ומחוצה להן.

אהרון כהן, עצת יודים

יישר כוחכם על הרשימה, צביעות בכתב ובעל-פה" (העולם הזה 1944), בעת היחס לבישה בעניינים אישיים אינטימיים של רמיזרג, זרים ובי- תיים. יחסם של כלי-התקשורת ושל דעת-הקהל הישראלית בעניינים ש- הגדרתם כצביעות והתחסדות, מזכי- רים לעיתים קרובות בדיחות על וי- כוח בין יהודי ונוצרי: שואל יהודי את עמיתו הנוצרי: כיצד ייתכן שאנשים בני-ימינו ינסקו לחתיכת-עץ בצורת צלב? משיב ה- נוצרי בשאלה: וכיצד ייתכן שאנשים בני-ימינו ינסקו לחתיכת-קלף (צב- מוזה)? טניב היהודי, באוטרו לעצ-

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהל: תל- אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מועד מוכרי: "עולמפרים" • מודפס ב"רפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בן- אביגדור • הפצה: "גו" בע"מ • גזופות: "צניקונרפיח כספי בע"מ" • העורך הראשי: אורי אכנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

צאים במקומו ובוחנים את כל שלבי ה- מחשב, התיכון והביצוע אך ורק על פי מה שהיה ידוע למפקד בשעת מעשה, "כאן וככשיו". או נראה את המפקד פו- על כשהוא אפוף ערפל הקרב, ונבחן את אורח פעולת מנגנון-קבלת-ההחלטות שלו. מיבחן זה הוא גם היחיד, שלפני מותר לנו לשפוט את כישוריו האישיים של ה- מפקד, ואת אחריותו האישית למעשים או למחדלים שונים שבמהלך הקרב. נאמר "אל תשפט חברך" וגו'; "למקומו" - משמע בהיותו נתון בערפל הקרב.

עתה עלינו לערוך השוואות בין המיב- חנים השונים. אם נשווה את מימצאי מיבחן, "ערפל הקרב" לאלה של "התכנה- שלאחר מעשה", נוכל לעמוד על הפרובל- מטיקה של המפקד. בנסותו להבקיע את הערפל - וכן עד כמה ומדוע הוא מצ- ליה או נכשל בכך. לקחי השוואה זו צריך ליישם בחינוך מפקדים ובאימונם.

השוואות בין-מבטניות אחרות יראו איפה טעינו בתפיסותינו, בתורותינו או במעשינו. מה שורש הטעות - האם התפיסות עצמן, או שמא אי-הבנתן על- ידי המפקד המסויים? - ואיך לתקנם. או - בהפעלתן את הטכניקה של "האור- ייב האידיאלי", נוכל לתחלף אותו באור- ייב כפי שהוא ידוע לנו כעת. אחרי שחל- פו כמה שנים (או חודשים) מן המילחמה האחרונה, ובמהלכם התעצם צבאו וגם השתכלל, עתה נוכל, "להליחם" נגדו כפי שלחמנו במלחמה האחרונה וכן נוכל לברר מה אצלנו יכול להישאר בעינו, ומה צריך שינוי ועידכון.

בניתוח קרב רפיח של טל ניסיתי להפי- עיל את כל קני-המידה האלה, ככל ש- יכולתי במיסגרת זו. לצורך זה נכנסתי לפירוט רב מזה שהופיע בניתוחי הקר- בות עד כאן, אבל על הקורא לדעת ש- אין הדבר נעשה כתרגיל אקדמי בלבד. כימעט כל הנושאים המטופלים הם אק- טואליים בתכלית, והלקחים העיקריים מאותו קרב עדיין לא נס ליחס.

קרב זה חשפיע יותר מכל קרב בו- דד אחר על האורח בו נבנו, אורגנו ו- אומנו כוחות היבשה של צה"ל, כמו על מושגי ותפיסות-הלחימה שהנחו אותם. הקרב עצמו היה, ללא ספק, מוצלח ביותר והשיג את יעדיו כפי שתוכננו, למרות שהיו נועזים ביותר, ואולי אף יומרניים. אבל ניתן למתוח קו ישר בין הצלחות הקרב הזה, ובין כמה מן הלקחים היותר-בסיסיים והרי- הוצאות של יוס-הכיפורים. כלומר, דווי- קא מוצלחותו הבלתי-מעוררת של ה- קרב הזה היא שתרמה לאותם הכישל- ינות ביום הכיפורים.

הסיבה פשוטה: צה"ל לא ניתח אף פעם כראוי את קרב-רפיח '67, וממילא אי- אפשר היה-לו להסיק ממנו את המסקנות הנכונות ולמצות מאירועיו את הלקחים האמיתיים. מפני חוסר תשתית אינטלק- טואלית-מיקצועית מספקת, ומפני הברות בהיסטוריה צבאית - שלימודה שהוא התנאי העיקרי והמכשיר הראשי לקיומה של תשתית כזו - לקוי כל-הלהיך על- מוד הלקחים בצה"ל. מיסודו. מראשיתו ועד עצם היום הזה, חסר צה"ל את המני- גנון, הנהלים ובעיקר המסורת ללימוד- אמת של לקחי-אמת.

האשם העיקרי בכך הוא בצמרת הצ- בא; ובנסיבות צה"ל, משמע ברמת-כלים. לפחות עד מלחמת יוס-הכיפורים לא ער- דד צה"ל ביקורת, בשותרותיו ומחוצה להן.

עית. כך היה נדמה. אולם ככל שהתקדמה הסידרה, כן "הס- תבך" עמידדרו. עלה בידו להגיע למקר- רות של חומר אותנטי חדש, שלא פור- סם מעולם. הוא שוחח עם המצביאים ו- עמד על שיקוליהם בשעת-קרב. נתגלו זו רבדים חדשים של מחשבה ועשייה. ומי כיוון שלא היה קיים עד כה שום דגם של פרשנות צבאית ישראלית, מוכרה היה לעצב לעצמו את הכלים והשיטות.

דמה שכל הבעיות האלה הגיעו לשיאן לקראת הפרק, המתחיל להתפרסם בגליון זה: קרב-ההבקעה של האלוף ישראל טל ברפיח בששת-הימים. הוא מבוסס בעיק- רו על חומר שעדיין לא ראה אור מעולם.

ביקשתי מעמירדרור להסביר - ל- מען הקוראים המעוניינים בכך - את השיטות שעל פיהן הוא שופט קרבות בכלל, ואת הקרב הזה בפרט.

הקרב רבירי: ניתוח קרב צריך שיעשה עליידי שי- מוש בשלושה מיבחנים נפרדים. בראשון, שניתן לכנותו "מיבחן ה- אוריב האידיאלי", אנו מתייחסים אל האוייב לא כפי שהיה ופעל במציאות, אלא כאילו הרכב-כוחותיו וכל פעולותיו נמצאו בהתאמה גמורה לכל צרכיו ול- תנאי-הקרב, עתה, מול אויב דמיוני כזה, שאין בו מום. עלינו לבחון את כוחותינו, תוכניותינו ומעשינו בעיני "מישחק מיל- חמה", שכל נתוניו - מילבד האוייב, כאמור - מתאימים למח שקרה בקרב עצמו. כך אפשר בהחלט כי ניצחון גדול שנחלנו בשטח, ייחסך על שולחן-החול תבוסה ניצחת. כך - ורק כך - נוכל למדוד וגם להמחיש לעצמנו כל שגיאה או ליקוי, שיש בם משום סטייה או הפי- ארה של עקרונות-המלחמה וכללי-הלחימה אשר ב"ספר" (ורק אז נוכל לדעת אם ניצחנו או - אן שהאוייב הוא שהפסיד, הפעם).

אחר כך צריך להעמיד את הקרב ואי- רועיו למיבחן "החכמה של אחר- מעשה". במיבחן זה, איננו משנים עובדות כלשהן, אלא מתייחסים לכל ה- עובדות בדיוק כפי שהיו. כלומר, לא כפי שנראו לנו והובנו על-ידי הלוחמים בשע- תם, אלא כמו שהתבררו לנו לאחר הקרב, כתוצאה מחקירות ואיסופים מפורטים, על מה שאירע מ- שני יצידי החזית. עתה ניטול את מעשי כוחותינו כפי שהיו ונב- חן את נכונותם ואת התאמתם לתנאי הקרב. להתפתחויותיו ולתגובות האוייב, כאשר אנו - אבל לא "הנבחנים" - רור- אים את הקרב כאילו ממעוף-הציפור. מכך נוכל ללמוד כמה ועד כמה התאימו הידי- עות שהיו בידי המפקדים, הערכותיהם ופקודותיהם למה שאכן אירע במציאות, ועד כמה הוטעו והופרעו על-ידי "ערפל הקרב".

במיבחן השלישי "המפקד בערפל הקרב", נבחן את המפקד כשאנו נמי-